

BVOR versus bokashi: strijd om regels én invloed

Bokashi of compost? Achter strijd om groenafval schuilt meer dan milieuzorg

De belangstelling voor bokashi groeit, maar dat geldt ook voor de kritiek daarop. Waar de een spreekt van een duurzame bodemverbeteraar, wijst de ander op gebrek aan regels en op de risico's voor de sector. Onderzoek, praktijkervaring en belangen lopen door elkaar in een debat dat inmiddels ook een juridisch staartje heeft gekregen.

Auteur: Wilfred Reijntjes

Bokashi – Japans voor 'gefermenteerd organisch materiaal' – is een methode waarbij groenafval, vaak samen met mest, kalk, kleimineralen en een bacteriepreparaat, in een kuil onder luchtdicht folie wordt afgedekt. Door het zuurstofarme proces ontstaat fermentatie in plaats van compostering. Voorstanders stellen dat deze methode duurzamer is: er komt minder CO₂ vrij, er blijven meer voedingsstoffen behouden en het levert een rijkere bodemstructuur op. Een van die steeds grotere groep voorstanders is Daan Bruin van Bokashi BV. Bruin: 'Er zijn nog steeds mensen die denken dat bokashi een hype is, maar dat is allang niet meer zo. Bokashi heeft een mooie toekomst voor zich. Sinds kort zijn er ook mooie rapporten over van Circulair Terreinbeheer. Voor dit

Galt Jan Feersma Hoekstra

Jan Dirk van der Tol

Marcel Straatman

kennisprogramma zijn zo'n 600 proeven uitgevoerd in samenwerking met de WUR. Daaruit kwamen lovende rapporten voort over bokashi.

Circulair Terreinbeheer

Het programma Circulair Terreinbeheer (CT) is opgezet om te bevorderen dat grondstoffen die vrijkomen bij terrein- en waterbeheer hoogwaardig worden benut. Het programma is een initiatief van de Biomassa Alliantie. Deze heeft tot doel om de transitie naar het circulair benutten van groene reststromen te versnellen. Onder begeleiding van de Universiteit van Wageningen zijn al in 2021 experimenten gestart om te onderzoeken hoe bokashi moet worden gemaakt en of de bodemkwaliteit erop vooruitgaat bij gebruik van dit materiaal. De uitkomsten van dit onderzoek zullen worden meegenomen bij eventuele wetgeving. En precies daar draait het om, zo zegt men bij de BVOR (Branchevereniging Organische Reststoffen), vertegenwoordiger van zestig compostbedrijven. De BVOR uit al jaren stevige kritiek op bokashi. Volgens Sanne Kaasjager, directeur van de branchevereniging, zijn wetgeving en certificering van groot belang: 'Er zijn mooie lokale initiatieven, waarvan ook wij

Sanne Kaasjager

de voordelen zien voor gemeenten en burgers. Wij vinden alleen dat er spelregels moeten zijn voor iedereen, zodat je die ook kunt handhaven.'

Nuance

Marcel Straatman van Heicom is voorstander van een beperkt gebruik van bokashi: 'Als je een mooie schone bladstroom hebt en die kuil je in, dan behoud je de structuur en hou je een mooie strooisellaag over. Die kun je bijvoor-

Daan Bruin

beeld bij bomen leggen om verdamping tegen te gaan. Ook is het een mooie stimulans voor het bodemleven; dat is zeker een meerwaarde. Maar het proces van composteren vindt later alsnog plaats. Eigenlijk ga je iets conserveren op dat moment; het afbreekproces moet dan nog plaatsvinden. Voor bepaalde doeleinden is bokashi dus best geschikt, maar mijns inziens totaal niet voor grof houtig materiaal. Los daarvan bevindt het zich nog in een grijs gebied, als je het afzet tegen de eisen waaraan compostbedrijven van de BVOR moeten voldoen. Dus daar heeft de BVOR wel degelijk een punt.'

Jan-Dirk van der Tol van Machines4Green is leverancier van composteersystemen en kijkt met een genuanceerde blik naar de materie: 'Wij hebben in het verleden het fermenteren van groenafval gefaciliteerd, omdat het met onze machines goed kan. Ik vind voor beide kanten wel wat te zeggen. Als je groenafval fermenteert in plaats van composteert, maak je een enorme slag als het gaat om CO2-uitstoot tijdens het omzettingsproces. De BVOR heeft

De BVOR uit al jaren stevige kritiek op bokashi. Wetgeving en certificering zijn van groot belang

kritiek op het feit dat haar leden keurcompost produceren die moet voldoen aan bepaalde eisen, terwijl bokashi dat nog niet doet. Ik heb dat meermalen gemeld bij bedrijven als Agriton en hen ook aangemoedigd om de certificering in orde te maken; dan pareer je grotendeels de kritiek van de BVOR.'

Tijd is een factor

Gjalt Jan Feersma Hoekstra van Agriton, eveneens nauw betrokken bij Circulair Terreinbeheer, meldt dat wat hem betreft alle seinen op groen staan: 'Bokashi biedt een mooie kans en is een methode die ook door composteerders kan worden opgepakt. De meerwaarde van bokashi is inmiddels wel aangetoond. Ik snap de BVOR ook wel, maar een en ander heeft nu eenmaal tijd nodig. Bokashi wordt niet genoemd in de wet en compost wel, maar er vinden al allerlei overleggen plaats, ook met de betrokken ministeries. Er is behoefte aan duidelijkheid; dat is voor iedereen beter. We hebben onlangs met de nieuwe directeur van de BVOR gesproken en dat was een prettig gesprek. We zijn er mee bezig, er vinden allerlei onderzoeken en overleggen plaats, maar aanpassing van wet- en regelgeving en beleid heeft nu eenmaal tijd nodig.'

Big business

Groenafval is big business. Als steeds meer partijen bokashi gebruiken, daalt de hoeveelheid afval die naar compostbedrijven gaat – en daarmee hun omzet. 'Het lijkt er dan ook sterk op dat de BVOR zijn eigen markt aan het verdigen is. Dat mag natuurlijk, maar ik denk dat de weg die de BVOR daarvoor kiest uiteindelijk niet de juiste is,' vindt Bruin, die verder zegt geen enkele rancune te koesteren richting de BVOR. 'Ik sta met een andere tak van mijn bedrijf zelfs op de aspirantlijst van de BVOR en ik vind dan ook dat we in gesprek moeten blijven. Maar op de website van de BVOR staat een factsheet over bokashi met onjuistheden erin

en dat is natuurlijk niet goed.'

Kaasjager van de BVOR beaamt dat ook hij niet gelukkig is met de factsheet op zijn website: 'Ik heb dat intern al aangekaart en we gaan dat aanpassen. Ook de toon van de factsheet gooit onnodig olie op het vuur. Want we zijn helemaal niet tegen bokashi, laat dat duidelijk zijn. Ik sluit zelfs niet uit dat bokashiproducenten zich in de toekomst bij ons aansluiten, maar dan moeten de certificering en de veiligheid wel gewaarborgd zijn.'

Rechtszaak

Van een moddergevecht is geen sprake meer, maar het vuur kan zo weer opvlammen. Zeker als de rechtszaak die de BVOR heeft aangespannen tegen Agricycling voor een van de partijen niet de gewenste uitkomst heeft. 'We vinden deze rechtszaak ook een mooie kans om helderheid te krijgen over de regels en mogelijkheden met betrekking tot bokashi,' zegt Jan Holtrop van Agricycling. 'Wij denken dat deze methode een goed verdienmodel biedt voor boeren en dat dit binnen de wet toegestaan is. De komende tijd blijven we ons inzetten om lokale overheden te enthousiasmeren en het juridische aspect goed te regelen.'

Kaasjager, tot besluit: 'We willen gewoon een gelijk speelveld voor iedereen. Vergeet niet dat veel composteerders flinke investeringen moesten doen en dat sommige bokashi- en composteerproducenten voor een dubbeltje op de eerste rang willen zitten. Het enige wat we zeggen is dat het goed gereguleerd moet worden. Ik sluit helemaal niet uit dat we zelf ook bokashi gaan produceren wanneer alles goed geregeld is. We willen alleen voor iedereen dezelfde regels. Er zijn bokashi- en compostproducenten die het heel goed doen, maar er zijn er ook die maar wat doen. We willen een eind aan de wildgroei en dat het aan de voorkant wetmatig geregeld wordt.'

Waar duurzaamheid schuurt met gevestigde belangen

De discussie tussen traditionele compostbedrijven en de voorstanders van bokashi draait niet alleen om milieuwinst, maar ook om marktbelangen en regelgeving. Bokashi, een fermentatiemethode voor groenafval, blijkt veelbelovend volgens onderzoek, maar mist nog wettelijke erkenning. Branchevereniging BVOR vreest oneerlijke concurrentie en pleit voor duidelijke spelregels. Tegelijkertijd groeit het wederzijds begrip en is er beweging richting certificering en samenwerking. De kwestie toont hoe duurzaamheid, innovatie en gevestigde belangen elkaar soms in de weg zitten – maar ook hoe dialoog tot vooruitgang kan leiden.

'Sommige bokashi- en compostproducenten doen het goed, anderen doen maar wat doen. We willen een eind aan de wildgroei'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!